

Asia: VN/27419/2020

Luonnon virkistyskäytön strategia

Yleinen lausunto

Voitte tässä lausua yleisesti luonnon virkistyskäytön strategiasta

Strategian runko on ajoittain vähän sekava ja tavoitteiden tulisi olla selvemmin esillä. Tavoitteisiin toivottaisiin myös enemmän konkretiaa. Joissakin osioissa esiintyy pohdiskelua ja osa lauseista tuntuvat irrallisilta. Myös lähteisiin voisi kiinnittää enemmän huomioita avaamalla niitä lisää. Joissakin luvuissa on irrallista taustatietoa mikä heikentää strategian punaista lankaa. Osa kappaleista kaipaa pientä introa ja lopputoteamaa siitä miten ne yhdistyvät pääaiheeseen ja/tai linkittyvät keskenään.

Johdanto

Voitte tässä lausua luvusta 1: Johdanto (1.1 Hallinnollinen tausta ja työn käynnistäminen, 1.2 Strategian tavoitteet)

1: "Ylisukupolvinen luonnossa liikkumisen maksuttomuus on saattanut vaikeuttaa elinkeinomahdollisuuksien kehittymistä. Toisaalta tämä etuoikeus on synnyttänyt itsestäänselvyyden harhaa, ja vaikuttanut virkistyskäytön edistämisen vaatimattomaan budjettiin. " -osioon liittyy myös se että epäsuoria tuloja ei olla pystytty ottamaan huomioon ja siihen tulisi kiinnittää parempaa huomiota. Tulisi paremmin yrittää arvioida investointien (virkistyskohteen infra, palvelut) vaikutus jotta uskallettaisiin paremmin rahoittaa kohteita jotka sijaitsevat pienissä kunnissa. Suomessa useat merkittävät luontokohteet sijaitsevat pienten kuntien alueilla, joten pitkäjänteisillä investoinneilla voidaan parhaimmillaan elävöittää kuntien työllisyyttä, jopa vuoden ympäri.

"Ihmisten elintavat ovat kaikissa väestöryhmissä muuttuneet viime vuosikymmeninä siten, että fyysisen aktiivisuus on kokonaisuudessaan vähentynyt. Vaikka liikunnan harrastaminen on lisääntynyt, se ei ole riittänyt korvaamaan arkiaktiivisuuden vähentymistä. Arkiaktiivisuuden lisäämiseen tulisi kiinnittää yhä enenevää huomiota. " Lauseen sijoitus tuntuu oudolta tässä osiossa koska kappaleen nimi on "Kalliomaalauksista kilpailukykyyn" eli tämä olisi hyvä avata jotta se sopii paremmin kokonaisuuteen. Lisäksi: Toki fyysinen aktiivisuus vaikuttaa, mutta se tuntuu tässä lauseessa saavan liian suuren merkityksen koska monet eivät koe luonnossakäymistä varsinaisena kuntoiluetuna, vaikka se toki sitäkin on.

Luonnon virkistyskäytön nykytila

Voitte tässä lausua luvusta 2: Luonnon virkistyskäytön nykytila (2.1 Käsitteet, 2.1 Seurantatietoa luonnon virkistyskäytöstä, 2.3 Luonnon virkistyskäytön mahdollisuudet Suomessa, 2.4 Luonnon virkistyskäytön resursointi, 2.5 Toimijoiden roolit, 2.6 Lainsäädäntö, 2.7. Luonnon virkistyskäyttöä koskevat muut strategiat ja toimet)

2.2 Koko "ulkoilun motiivit" -osion rakenne on melko sekava ja kaipaa selvennystä. Kategoriat sisältävät päällekkäisyyksiä joka tekee niistä epäselviä ja vaikuttavat tässä muodossa enemmänkin henkilökohtaiselta pohdiskelulta: "...Ryhmään kuuluu tyypillisesti vanhempia miehiä, jotka metsästävät, kalastavat, mökkeilevät ja tekevät luonnon hoitotöitä. " ja "Noin neljännes suomalaisista kuuluu niin sanottuihin liikunnallisiin ulkoilijoihin, jotka harrastavat juoksulenkkeilyä, hiihtoa, ja pyöräilyä. Myös he mökkeilevät, metsästävät ja kalastavat, kuten edellinenkin ryhmä. Heihin kuuluu ulkoilijoista vajaa neljännes. " Voisiko tätä lähdeittä hieman avata jotta kategoriat selkeytyisivät?

"Otakantaa.fi –kansalaiskysely luonnon virkistyskäytöstä" on hyvä osio, jossa tulokset tulevat selvästi esille. esimerkiksi: "Palveluista ulkoilureitit (66%) sekä tuli- ja taukopaikat (54%) koettiin selvästi tärkeimpinä kuin erilaiset varusteet ja ihmisten toteuttamat palvelut. Mahdollisista tulevaisuuden tietopalveluista tärkeimpinä pidettiin karttasovelluksia luontoreiteistä ja –kohteista (80%). " Näyttää että ihmiset kaipaavat panostuksia sekä peruspalveluihin että tiedottamiseen. Etenkin kuntien tulisi kiinnittää enemmän huomioita tiedottamiseen: resursseja tulisi eri luonto- ja virkistyskohteiden kunnostamisen yhteydessä varata myös tiedottamiseen jotta ihmiset myös löytävät sinne ja näkevät työn tuloksen, mikä ennestään nostaisi toimenpiteiden statusta ja lisäisivät ihmisten kiinnostusta luontoon. Toisin sanoen: Hyvää työtä (esim. opasteita, luontopolkuja) tehdään usein kovin nöyrästi: Ollaan ylpeitä työstä ja tiedotetaan myös siitä rohkeasti!

2.5 Toimijoiden roolit: "Järjestöt" osuutta pitäisi korostaa enemmän, koska useat yhdistykset ja järjestöt tekevät äärimmäisen paljon töitä useiden kohteiden ylläpitämiseen. Esimerkiksi PSS ry ylläpitää retkisatamia, kierrätyspisteitä, huusseja, imutyhjennysasemia ym. palveluja. mm. Luonnonsuojelupiirit kunnostavat luontokohteita talkootyöllä (mm. Vieraslajitalkoot, taimenpurojen kunnostukset) ja monet yhdistykset (kuten mm. PSS ry, SLL) pitävät yllä aktiivista ympäristötiedottamista jolla eri kohteet saavat runsasta näkyvyyttä ja sen vuoksi myös kävijöitä, mikä puolestaan tuo tuloja paikallisille yrittäjille. Ympäristökasvatus kuuluu myös useamman yhdistyksen toimintaan ja esimerkiksi PSS ry:n Siisti Biitsi kummikouluohjelma edistää kestävästä luonnon virkistyskäyttöä.

Virkistysalueyhdistykset on lähtökohtaisesti hyvä ja toimiva malli tuottaa ylimaakunnallisia virkistyspalveluja, mutta ovat kovin eriarvoisessa taloudellisessa tilanteessa, syystä, että pienten asukasmäärien kunnilla voi alueellaan olla laajat ja suositut alueet, mutta rahaa infraan ja huoltoon ei ole riittävästi.

2.6. lainsäädäntö: luvusta puuttuu kokonaan jätelaki, joka koskee myös virkistysalueita.

2.7 Saaristo-ohjelma: tässä pitäisi ottaa huomioon lisääntyvä luontoon kohdistuva kulutus (mm. roskaantuminen, vedenalaiseen luontoon kohdistuva melu ja kulutus) sekä ylläpidettävä infra, kuten kulkuyhteydet sekä jätehuolto. Myös jätevesien hoito saaristossa on haastavaa mm. kausiluontoisen turismin seurauksena ja esimerkiksi veneiden käymäläjätteiden keräämiseen tarvitaan uusia imutyhjennyslaitteita. Lisäksi jätevedettä kuljetetaan pitkiä matkoja saaristosta, eli paikallisia ratkaisuja jätevesien käsittelyyn kaivataan myös.

Hyödyt

Voitte tässä lausua luvusta 3: Hyödyt (3.1 Terveys ja hyvinvointi, 3.2 Talous ja työelämä, 3.3. Kansalaisuus, kulttuuri ja yhteisöllisyys, 3.4 Ympäristön tila ja virkistyskäytön kestävyys)

3.2: "Merkittävimmät kansallispuistojen kävijöiden rahankäytön tuottamat tulovaikutukset syntyivät vuonna 2019 Pallas–Yllästunturin (63,1 milj. €), Urho Kekkosen (40,5 milj. €), Kolin (19,5 milj. €), Oulangan (18,2 milj. €) ja Pyhä–Luoston (15,3 milj. €) kansallispuistoissa. On syytä erikseen huomioida, että nämä syntyvät alueilla, joissa elinkeinoelämän edellytykset ovat suhteellisen haastavat"

Saaristomeren, Selkämeren, Tammisaaren ja järviolueiden kansallispuistot, olisi hyvä käsitellä erikseen koska tulojen arviointi näillä alueilla on vielä haastavampaa. Yksi syy siihen on että esimerkiksi saariston kohteet ovat kovin eristäytyneitä (vrt. Paraisten saaristo vs. Kemiönsaaren saaristo). Arvion tulisi perustua koko yhteistoiminta-alueelle, eikä pelkästään yksittäisiin kansallispuiston kohteisiin joissa tarjolla on yksittäisiä palveluntarjoajia (kuten vierasvenesatama).

3.3: Osio on melko hankalasti sisäistettävä ja sisältää paljon irrallisia virkkeitä joka tekee siitä sekavan. Mikä on osion tarkoitus ja lopputulema?

Tulevaisuuden näkymät

Voitte tässä lausua luvusta 4: Tulevaisuuden näkymät

Luku 4 kaipaakin myös selvennystä, eli miten luvun eri osiot tuodaan yhteen ja mikä on lopputulema? Esim. "Urbanisoituminen" sisältää paljon spekulointia. Onko tämänkaltainen pohdiskelu tärkeää mikäli kysymyksiin ei esitetä vastauksia? On toki tärkeää miettiä tulevaisuutta, mutta strategiassa voitaisiin kuitenkin painottaa tämän hetken trendejä ja miten niihin reagoidaan. Miten maahanmuutto ja kotoutuminen liittyy luonnon virkistyskäytön strategiaan? Tämän tulisi tulla selväksi heti ensimmäisessä lauseessa.

Tavoitteet ja toimintalinjaukset vuoteen 2030 mennessä

Voitte tässä lausua luvusta 5: Tavoitteet ja toimintalinjaukset vuoteen 2030 mennessä (5.1 Missio, 5.2 Visio, 5.3. Strategiset tavoitteet, 5.4 Toimintalinjaukset)

Tähän voisi luetella konkreettisia tavoitteita.

"Lähiluonnon saavutettavuus

Suomessa lähiluonto on yhdenvertaisesti saavutettavissa." tarkoittanee kulkuyhteyksien parantamista, mikä taas pistää ajatukset kuntien joukkoliikenteeseen. Esimerkiksi Turun kaupungilla oli kokeilu jossa kevätkautena pääsi linja-autolla Kurjenrahkan kansallispuistoon. Näitä lisää.

"Kansanterveyden edistäminen

Luonnossa liikkuminen ja oleminen otetaan nykyistä vahvemmin osaksi kansanterveyden edistämistä." Miten? Ehkäpä näihin voisi olla omat selvitykset, koska kaikki haluavat kokea luonnon tavallaan, mutta luonnon myönteiset vaikutukset ovat melko hyvin selvitetty. Koska strategiassa on lueteltu useita selvityksiä, voisi ne yrittää yhdistää kyseiseen tavoitteeseen jotta konkreettiset toimet kirkastuisivat?

"Luonnon kestävyys vaaliminen virkistyskäytössä

Luontoa kunnioitetaan, sen monimuotoisuudesta ja kantokyvystä huolehditaan virkistyskäytössä." Tässä taas ympäristökasvatuksella on suuri rooli. ympäristökasvatuksen lisääminen saattaisi tuoda toivottua kunnioitusta. missä muodossa se tehdään on toinen asia; voidaanko kolujen roolia tässä vielä paisuttaa ja mihin rakoon se sopii jos sopii?

"Voimavarojen ja yhteistyön varmistaminen

Luonnon virkistyskäytön tiedollisten ja taloudellisten resurssien tarpeita tunnistetaan" Miten? Tähän liittyyne paljolti myös tarkempien selvitysten teko epäsuorista tuloista, jotka ovat jo elintärkeitä pienille kunnille joilta löytyy merkittäviä virkistyskohteita, mutta joihin pitäisi satsata huomattavasti enemmän jotta myös ympärivuotinen toiminta lisääntyy. Esimerkiksi Järvi-Suomen retkisatamien kunnostuksien tarpeet tulisi huomioida jotta jo olemassaoleva infra ei rapistu täysin. Sama koskee myös saariston kohteita, joiden toiminta painottuu kesäkauteen. Pitkäjänteiset investoinnit voivat parhaimmillaan tuoda ympärivuotista elinvoimaa.

"Luonnon virkistyskäytön monimuotoisuus

Erilaisia luonnon virkistyskäyttömuotoja arvostetaan ja sovitetaan yhteen" Tässäkin kunnilla ja paikallistoimijoilla on tällä hetkellä suuri rooli. Etenkin lähivirkistyskohteisiin tulisi panostaa monipuolisesti luonnon monimuotoisuuden ehdoilla. Sopivia kohteita ovat mm. kaupunkien lähistöllä olevat puronvarret, joita voitaisiin kunnostaa monimuotoisiksi kalastus-, luonto- ja ulkoilukohteiksi sopivilla ennallistamistoimenpiteillä.

Yhteistyö, verkostot

"Perustetaan luonnon virkistyskäytön koordinaatioelin. Lisätään yhteistyötä kuntien, maakuntien ja valtion välillä. (YM)" Eikä unohdeta järjestöjä tästäkään.

Toimeenpano ja seuranta

Voitte tässä lausua luvusta 6: Toimeenpano ja seuranta (6.1 Jatkotyö ja strategian päivittäminen, 6.2 Seuranta, mittarit ja indikaattorit, 6.3 Viestintä)

-

Lindqvist Atte
Pidä Saaristo Siistinä ry